

4347

פרוטוקול מס' 3/א/31

מישיבת וועדת הכספים

ביום ה', כ"א באב תשס"ט - 24.9.59

נ כ ח נ: חברי הוועדה:

י. גורי - יו"ר
 י. אפרתי
 י. בדר
 א. בהיר
 פ. ברנשטיין
 ש. דיין
 א. הרצפלד
 ס. חזני
 ז. צור
 י. קרגמן
 ח. רובין

מוזמנים:

שר המשפטים פ. רוזן
 שר המסחר והתעשייה פ. ספיר
 היועץ המשפטי לממשלה ח. כהן
 סר מ. זגבי
 סר מילמן - מאגף השיכון
 סר אגמון

סדר-היום:

דירות בחסכון
 שאלות לשר האוצר
 חוק יסוד - מקרקעי ישראל
 מכתב המסונה על התקציבים

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

י. אפרתי: יש לכלול בתכנית החסכון גם את ההתיישבות הקיבוצי או - להכין תכנית נפרדת לשיכון בהתיישבות הקיבוצי

י. בדר: ברור כי יש לעודד חסכון על כל צורותיו. אולם השמועות בדבר פירות הן בעברי החסכון. הסדור בהתיישבות תקציבית לא לשנה זו אלא למספר שנים. רצוי היה איפוא אם היתה תכנית זו סלווה בחוק. חוק הכולל התחייבות כלפי החוסכים.

ז. צור: איני רואה אפשרות שהמשקים ישלבו בתכנית זו המונחת לפנינו. איני שולל את התכנית הזאת. אולם יש למצוא מתרון לבעיית השכון במשקים.

הי"ר י. גורי:

אני מבין כי כל החברים לא העלו את הבעיות הללו כתנאי לאישור התכנית המונחת לפנינו.

א. בהיר:

אני מציע תוספת: האוצר ומשרד העבודה יבואו בדברים עם אנשי ההתיישבות ובמידה והתנועות ההתיישבותיות יראו צורך להשתתף בתכנית - יעובדו תנאים מיוחדים, מקלים, במסגרת התכנית הזאת.

הי"ר י. גורי:

אני מבין כי אין התנגדות לאישור התכנית. כן אוסיף במכתבי לשר האוצר, כי בעייה כזאת נתעוררה ובמידה והמשקים יבואו בדברים עם שר האוצר ויעלו הצעות מתקבלות על הדעת לשילובם בתכנית זו, הרי מביעה וועדת הכספים את משאלתה שהאוצר יעשה הכל כדי לאפשר שילובם בתכנית.

ח. רובין:

אני מציע תיקון האומר, כי לאחר שלש שנים רשאי הרוצה להוציא את כספו לקבלו בתנאי

ההצמדה של אותה תקופה.

וכן יש לי תיקון להצעת ח"כ בהיר: אנו מציעים להקים וועדת משנה שתזמין אליה את נ"כ הממשלה וב"כ ההתיישבות העובדת על מנת לבחון באיזו מידה אפשר יהיה לשלב את ההתיישבות העובדת בתכנית זו או לפי תכנית מיוחדת.

א. הרצפלד:

אני מקבל את התיקון של ח"כ רובין בענין שלש השנים.

להתיישבות, לדעתי, אין מקום בתכנית זו. כל אחד יודע כי אנו במצב קשה ביותר מבחינת שיכון והון חוזר. ההתיישבות מבחינת השיכון היא מושפלת. אין מקום לזוגות, אין מקום לאדם. אין לו גג ועליו להיזרק החוצה. אנו מסלמים על כך ביוקר.

יש לעשות הכל כדי להקל על הרוצים להתחתן. יש אנשים החיים בחדר אחד ואין להם לאן ללכת.

אני קובל מר על שני הדברים הללו.

י. בדר:

הייתי מעדיף כי ההצמדה תהיה לאינדקס יוקר הבנייה אם כי איני רואה בתכנית זו מלכודת לחוסך. כן הייתי רוצה שיהיה חוק. הייתי גם מעדיף שתנאי ההלוואה יישארו פתוחים להסכם נוסף בין הבנק ובין הממשלה. אין עיני צרה בדרישות המשקים, אולם אין זה שייך לתכנית זו, ותהיה זו שגיאה גדולה אם במסגרת תכנית זו תהיינה שתי קתיגוריות.

ס. חזני: אני תומך בהצעת ח"כ רובין.

מר זבני:

בענין שלש השנים - הצעתו של חבר הכנסת רובין - אני מבקש אפשרות לשקול עוד הפעם. נבדוק את הענין

מחדש.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר: מבלי להיכנס לכל הבעיות שהתעוררו כאן, ברצוני לומר, כי תכנית זו טובה מ-2 טעמים: היא פותרת בעיות והיא משחררת אמצעים למטרות שדברו תמיד בעדיפותן ובחשיבותן.

אשר להתיישבות - אני תומך בהצעת ח"כ רובין.

הי"ר י. גורי: אני מבין כי אין התנגדות.

התכנית - אושרה

=====

הי"ר י. גורי:

ועתה להצעת ח"כ רובין. אם תתקבל ההצעה אני מציע למנות את ח"כ הרצפלד כיו"ר.

הצעת חבר הכנסת רובין - נתקבלה.

הוצאת אמיסיה של אגרות חוב לבנק לפתוח התעשייה

=====

היו"ר י. גורי:

קראתי אתמול את מכתבו של מ"מ שר האוצר בענין הוצאת אמיסיה של אגרות חוב לבנק לפתוח התעשייה בישראל. חברי הוועדה הביעו את רצונם שהדיון יתקיים בנוכחות שר המסחר והתעשייה.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

המדובר ב-10 מיליון ל"י שלא יוצאו לשוק ולא יכבידו על אמיסיות אחרות. הדבר מיועד לאנשי חו"ל. יש יהודי במילנו בשם שפירא שנותן מיליון ל"י, בנק לאומי, בנק דיסקונט, אחת או שתיים קופות תגמולים וכו'. שלש שנים אסור יהיה להוציא אגרות אלה לשוק. שלש שנים זה יהיה על שם ואחר כך זה יועבר למוכ"ז. הוחלט על אמיסיה זו לפני ששה חדשים.

י. בדר:

אמיסיה זו אינה סוד וכל החוגים המעוניינים בדבר יודעים, כי בעוד ששאר האמיסיות צמודות חצי-חצי, הרי אמיסיה זו צמודה כולה לדולאר. מרכז הבהלה העיקרי הוא בהתנהגות הבנקים.

למעשה נוצר במדינת ישראל מצב בו קיימים כמה סוגי מטבע. מבחינה זו אין הדבר טוב. דומני, כי מסוכן ביותר להוציא בתקופה זו מטבע שהיא כולה צמודה לדולאר.

אני שואל: איך קשורים ענייני רכישת ניירות הערך על ידי הבנקים עם ההגבלות באשראי? אתמוך באמיסיה זו אם תהיה צמודה חצי-חצי. לא אתמוך בה אם תוצמד רק לדולאר.

א. בהיר:

לקחתי בחשבון את הודעת שר המסחר והתעשייה, כי הוחלט על אמיסיה זו עוד לפני ששה חדשים, היינו סרם החליטה הממשלה על המדיניות של חצי-חצי. ומבחינה זו חייבת וועדת הכספים לכבד את המ"מ שנגמר עוד לפני חצי שנה.

שר המסחר והתעשייה פ. ספיר:

פסוק אחד בענייני פיחות. אני רוצה להודיע, כי בשנה האחרונה, בשנת 1959, לא התקיים דיון אם במוסד מוסמך או חצי רשמי על ענייני פיחות וכי כל השמועות בעניין זה מצוצות מהאזבע. זה שמונה חדשים שהאינדקס לא נע ולא זע אף עשירית בקודה.

היו"ר י. גורי:

אנו ניגשים לאישור האמיסיה.

ההצעה לאשר האמיסיה - נתקבלה.

שאלות לשר האוצר

=====

היו"ר י. גורי:

חבר הכנסת בדר הצביע שתי שאלות ושר המשפטים ענה עליהן. השאלות היו (1) כיצד מיישבת הממשלה את החלטתה על בניית 5000 יחידות שיכון במסגרת התקציב? (2) מאיזה סקור חושבת הממשלה לקחת את 400000 הל"י להגדלת תקציב הסעד? שר המשפטים שישב אתנו כאן אסר, כי שני הדברים משתלבים במסגרת התקציב ולא מעל לתקציב, אך במקרה ויתברר, כי אין הממשלה יכולה להפעיל את שני הדברים הללו במסגרת התקציב - היא תפנה לוועדת הכספים ותקבל אישורה.

אם חבר הכנסת בדר מסתפק בתשובה זו - ניהא.

שאלת ח"כ דיין בענין הבשר
=====

שר המסחר והתעשיה פ. ספיר : אני חייב תשובה לח"כ דיין על מכתבו בעניני בשר. בידי מספרים של שמונה חדשים. אתן את ההשוואה : עוף - בשנה הזודמת 14 אלף טון, השנה - 16500 טון. בתי מסבחים - 421 5 בשנה הקודמת; השנה - 74 91. נוסף על כך קנינו זו כבר הפעם השלישית בשר בקר מראש מסומן במשקים. הוחלט על עוד 4000 ראש והיה חשש, כי לקראת החגים, המחירים יאמירו. מצאנו לנכון להבטיח כמות נוספת בשביל ערבי חגים שיגיעו בין ראש השנה ויום הכפור.

היו"ר י. גורי : אני מפנה אליך את שאלת חבר הכנסת חזני, שטען נגד הפניית הכספים שהיו מיועדים לתקציב הפיתוח להשקיעה, כפיצוי למתיישבים על נזקי בצורת.

שר המסחר והתעשיה פ. ספיר : אברוק ואתן לך תשובה.

מ. חזני : לי הענין ברור ואני מבקש לקיים דיון בענין זה.

היו"ר י. גורי : נעשה זאת עם שובו של שר האוצר.

מ. חזני : כן אני מבקש לקיים דיון עם שר האוצר ושר העבודה בענין גמר פרשת הבלוקונים במסגרת היחידות החדשות שאתם כוננים.

היו"ר י. גורי : אני מודים לשר המסחר והתעשיה שבא אלינו כממלא מקום שר האוצר.

מכתב מס' יז/6 119 בענין העברה תקציבית
=====

היו"ר י. גורי : המכתב לפניכם ואיני חושב כי תהיה התנגדות

בית ק"כ ל
=====

חוק סקרקעי העם וחוק היסוד
=====

היו"ר י. גורי : הזמנו לישיבה זו את שר המשפטים. אני רוצה למסור, כי לאחר שסיימנו את הדיון בקריאה ראשונה בשני חוקים : חוק היסוד וחוק סקרקעי העם, נעבור לדיון בקריאה ראשונה של החוק השלישי.

י. בדר : הצעה לסדר. אם ברצונה של הממשלה להביא בשבוע הבא לכנסת את חוק היסוד, טוב נעשה אם ניגד לעיבוד סופי של החוק הזה. אם אין הממשלה מתכוונת לכך - אני מסכים לסדר שאדוני הציע.

היו"ר י. גורי:

הנוקר הודעתי למזכיר הכנסת ולמזכיר הממשלה על מצב הדברים. הוספתי ואמרתי, כי אם תחליט הממשלה לבקש את יו"ר הכנסת לכנסת את חוק סרקעי ישראל. זאת היתה הודעתי. ואמנם, אם תבקש הממשלה לקיים דיון, הרי תהיה וועדת הכספים במצב לא נוח, אולם יש לי יסוד להניח, כי הקרן הקיימת לא תהיה מרוצה משהלך כזה ולה יש ענין, כי המערכת כולה תובא לאישורה של הכנסת.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני באמת מבקש לסיים קודם כל את ניסוחו הסופי של חוק היסוד. אינני חושב כי תהיה לקרן הקיימת התנגדות. להיפך, אני יכול לתאר לעצמי כי מצד הממשלה יבואו הפקפוקים, אולם אמנם יכולה בינתיים לספק את שני הצדדים.

ח. רונין:

אין אנו בתונים עדיין במצב שעלינו לוותר על שני חוקים. יש חובה לנסות לגמור.

פ. ברנשטיין:

מצבי קשה, כי אינני יודע איזו עמדה נקטו חברי בישיבת וועדת הכספים.

אני מחייב את הדעה, כי יש צורך בהסדר, אולם הקושי העיקרי הוא בכך, כי בחוק היסוד יש סעיף המחזק את העקרון של אי-מכירת הקרקעות, דבר המביא לעלית מחירי הקרקעות העירוניים והאמרתם.

י. בדר:

ידוע לכם, כי סיעתנו היתה היחידה בכנסת שהצביעה בקריאה ראשונה נגד העברת חוקים אלה לוועדה. יחסנו השלילי לחוקים אלה לא נשתנה עדיין, ואם אני מציע להתרכז עכשיו בחוק הראשון, הרי אין פירוש הדבר שאני תומך בו, אלא שאני יודע לאערץ נכונה את הסיכויים הריאליסטיים לסיום העבודה.

ז. צור:

בהכנת חוקים אלה הושקעה עבודה רבה. חוק היסוד כשלעצמו אינו נותן אפשרות להקים את המינהל. עלינו לעשות הכל כדי לסיים.

היו"ר י. גורי:

אני מבין כי יש לגשת לעיבודו הסופי של חוק היסוד - סרקעי העם.

החוק

היו"ר י. גורי:

על דעת הממשלה והקרן הקיימת אפשר לשנות את השם לחוק יסוד - סרקעי ישראל.

ז. צור:

אני חושב, כי השם הקודם היה יותר טוב.

י. בדר:

עוד אתייעץ עם סיעתי, אך אציע את הצעתי: חוק יסוד סרקעי המדינה והקרן הקיימת. מפירושים. הצעתי אינה אסתטית, אך היא מעשית.

ש. דיין:

אני מציע סרקעי הלאום והמדינה.

י. בדר:

לכך אני יכול להסכים.

ס. חזני:

מאחר שחבר הכנסת בדר משאיר לעצמו אפשרות להסתייג, הרי אם תתקבל ההצעה של סרקעי ישראל - אני אסתייג לטובת סרקעי העם.

א. בהיר:

אני תומך בסרקעי המדינה.

אני תומך בשם "מקרקעי העם". אני כולי בעד שינוי השם.

היו"ר י. גורי:

איני מתנגד לשם "מקרקעי ישראל", אם כי יש לכך משמעות כפולה.

פ. ברנשטיין:

הממשלה החליטה על מקרקעי ישראל לאחר שנמסר לה כי מביב לשם הזה השולחן כולו מתאחד.

שר המשפטים פ. רוזן:

היו"ר י. גורי:
יש איפוא כמה הצעות: (1) הצעתו של ח"כ בדר - מקרקעי המדינה והקהל"ל. (2) הצעת ח"כ דיין - מקרקעי הלאום והמדינה; (3) הצעת ח"כ חזני - מקרקעי העם; (4) מקרקעי ישראל

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת בדר - 2
נ ג ד - 1
(זכות הסתייגות לחברי הכנסת בדר ובהיר)

בעד הצעת חבר הכנסת דיין - 2
נ ג ד - 1
(זכות הסתייגות לחברי הכנסת דיין ובדר)

בעד הצעת חבר הכנסת חזני - 2
נ ג ד - 1
(זכות הסתייגות לחברי הכנסת חזני וצור)

בעד השם של "מקרקעי ישראל" - 9
נ ס ב ע ו - 2

חוק יסוד - מקרקעי ישראל
=====

ס ע י ף 1
=====

היועץ המשפטי ת. כהן:
אחרי "מקרקעין" תבנא המלה "ישראל". תיקון סגנוני - במקום על שמם ייאמר על שמותיו

פ. ברנשטיין:
אני חייב לשמוע לי זכות הסתייגות, כי איני יודע מה אמרו חברי. השאלה היא: מה ערך הלאמת הקרקעות? מטרת הלאמה היא למנוע ספקולציות בקרקעות. אין הסדובר בקרקעות חקלאיות, כי כאן יעלה ערכן אך לפי התוצרת שתוצא מן הקרקע. בעיר המצב הוא אחר. כאן תלוי הדבר בניקוש למטרות שאינן לשם ייצור.

סעיף 1 בתוספת התיקון שהוצע - נ ת ק ב ל

ס ע י ף 2
=====

י. בדר:
במקום סעיף 2 ו-3 יבוא סעיף האומר: "לבעלי מקרקעי ישראל תהיה זכות למכרם או להעביר בעלותם בדרך אחרת בהתאם לחוק שייקבע סוגי מקרקעין וסוגי עיסקות לצורך חוק זה".

ש. דיין:
להוסיף משפט האומר: "והארץ לא תימכר לצמיתות כי האדמה לעובדיה".

ל"אדמה לעובדיה" - אני מסכים.

ח. רובין:

(נכנס מזכיר הוועדה ש. בזק)

היו"ר י. גורי: אני מקדם בברכה את סר בזק. כולנו שמחים לראותך כאן. בסוחנו שלא הוצאת זמנך לריק ואולי עוד בתחומי עבודתנו בכנסת השלישית נזכה לשמוע את אשר בפיו.

מ. חזני: לתוספת של חבר הכנסת די יו אני מציע להוסיף את סוף הפסוק שהוא ציטט המדבר על שבתות ישראל שיישמרו על אדמת ישראל.

י. בדר: במקום "האדמה לעובדיה" אני מציע "האדמה ליהודי העובדים בע"מ".

ח. רובין: לפני סעיף ראשון ייאמר, כי מדינת ישראל תפעל על פי העקרון של האדמה לעובדיה.

היועץ המשפטי ח. כהן: העקרון של האדמה לעובדיה הוא עקרון יפה, אך עומד בניגוד גמור להצעת חוק זו.

מ. חזני: יש להעמיד הצעתי להצבעה: "כל תיעשה על ידי יהודי כל מלאכה ועבודה בחקלאות, בחרושת ובמלאכה על אדמות ישראל בשבתות ובמועדי ישראל".

ח. רובין: הצעתו של ח"כ חזני אינה יכולה לעמוד להצבעה, כי היא נושא חדש.

י. בדר: אבקש לערוך הצבעה נסיונית.

ה צ ב ע ה

הצעתו של ח"כ חזני - לא בתקבלה.

י. בדר: הצעתי אני אוסרת: לא תיעשה עבודת אדמה במקרקעי ישראל בשבתות ובימים טובים על ידי סוגי בני אדם ובסוגי עבודות שייקבעו בחוק.

ה צ ב ע ה

הצעתו של ח"כ בדר - לא בתקבלה.

י. בדר: אני קורא לי זכות הסתייגות לגבי שתי ההצעות שנפלו.

מ. חזני: גם לי שמורה זכות הסתייגות.

ה צ ב ע ה

להצעת חברי הכנסת דיין ורובין - 3
נגד - 1

ח. רובין: סכמנו שההצבעה היתה נסיונית. במקרה הצורך נפנה לוועדת הכנסת.

ה צ ב ע ה

הצעת ח"כ בדר למחוק סעיף 2 - לא בתקבלה.

סעיף 2 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל.

סעיף 3
=====

ה צ ב ה

הצעת חבר הכנסת בדר - לא נתקבלה.

סעיף 3 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל.

סעיף 4
=====

סעיף 4 הוא מיותר. יש למחוק.

היועץ המשפטי ח. כהן:

אני קורא את הצעת ח"כ סנה: "החזקה במקרקעי העם לא תימסר אלא בחכירה לעובדים בהם

היו"ר י. גורי:

ללא ניצול עבודת הזולת."

אני מציע להשאיר את הסעיף הזה בתוספת המלים: "אלא בחכירה לעובדיה".

ז. צור:

היועץ המשפטי ח. כהן:

סעיף 4 כמנוסח בהצעת הממשלה חל לא רק על חכירה, אלא על כל מקרקעין: גם הענקות, רשיו ועיסקות אחרות. הסכמתי למחוק סעיף זה כי התעוררו לגביו ספקות, כי האפשרו במקרקעין הן רבות. לי כשלעצמי אין הסתייגות שנכנס בסעיף 4 את העקרון שהעלה חבר הכנסת צור, שהאדמה החקלאית תוחכר לעובדיה. לא מקרקעי ישראל, אלא אדמה חקלאית. בל נעשה זאת הוראה משפטית מחייבת, אלא עקרון.

אם יתקבל הדבר - הייתי מבקש מוועדת הכספים

לתת לי זהות לנוסח.

הנוסח יהיה בערך כך: "אדמה חקלאית ממקרקעי ישראל תימסר בחכירה למי שעובד אותה אדמה כדין; והוא במידה שלא נקבע אחרת בחוק".

כך משאירה הכנסת לעצמה אפשרות למסור אדמה

כזאת גם למשתכן.

ס. חזני:

כחבר הכנסת דיין ואחרים הייתי בעד פיסקה המגבילה את החכרת האדמה רק לעובדיה, אולם הסציאות בארץ היא אחרת. יש חוות של אנשים פרטיים ושל גופים ציבוריים שאינם עובדים בעצמם, אלא מעסיקים פועלים.

סעיף זה שהוצע על ידי היועץ המשפטי מלא לדעתי מוקשים.

א. הרצפלד:

י. בדר:

חושבני שעל היועץ המשפטי לחזור בו מן הניסוח החיובי. מוטב שייאמר "לא תימסר אדמה חקלאית אלא ל...". אחרת נגמור מעתה להבא באפשרויות של פרדס חסכון, מכירת מקרק בדולרים וכו'. לדעתי, עלינו לוותר על הסעיף הזה בכלל. תמיד תישאר בפני עוד דלת פתוחה להכניסו לחוק השני.

היועץ המשפטי ח. כהן:

אני מוכן לקבל את הצעת ח"כ בדר, שהעניין שגשמש נושא לסעיף 4 יבוא על תיקונו באחד החוקים שיבואו אחר-כך וזאת בתנאי שחוק זה יעבור קריאה שניה ושלישית עוד בכנסת זו. אם לא תתקיים יסיבת כנסת בשבוע הבא וכל 3 החוקים יבואו בפניה בבת אחת - ייקבע הנוסח הסופי של סעיף 4 על ידי הוועדה בישיבתה הב

מתקבל.

היו"ר י. גורי:

סעיף 5
=====

היועץ המשפטי ח. כהן : לאחר הוויכוח שהתקיים בישיבה הקודמת אני מביא את נוסח התיקון: "על עסקאות במקרקעי ישראל שאינן מכר או העברת זכות בעלות בדרך אחרת - אין חוק זה גורע טכל חיקוק אחר".

ז. צור : האם זה כולל את הקרן הזיימת?

היועץ המשפטי ח. כהן : בוודאי.

י. בדר : הצעה זו הגיונית במידה וכל 3 החוקים יתקבלו על ידי הכנסת, אולם מה יהא המצב לכשיתקבל רק חוק אחד? סעיף זה לא יאפשר כל מכירה או העברת קרקע בדרך אחרת, כי החוק המיוחד עליו מדובר בסעיף 3 טרם נתקבל.

נדטה לי, כי אין לוועדה דרך אחרת, אלא להחליט על שתי נוסחאות: (1) במידה וכל שלושה החוקים יבואו שני הכנסת - הרי טובה נוסחאתו של היועץ המשפטי; (2) במקרה שיועבר רק חוק אחד, הרי יש להוציא מן הסעיף את המלים "מלבד מכר או העברת זכות בעלות". או - שיש צורך בהוראת מעבר.

היועץ המשפטי ח. כהן : אני מסכים עם חבר הכנסת בדר שיש צורך בהוראת מעבר אם לא יתקבלו שני החוקים.

י. בדר : אני מציע למחוק את המלים "מכר או העברת בעלות".

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת בדר - לא נתקבלה.

הצעת הממשלה לפי הנוסח של היועץ המשפטי - נתקבלה.

היו"ר י. גורי : אני רוצה להעמיד להצבעה את הצעות חבר הכנסת סנה בסעיף 4 (קורא)

ה צ ב ע ה

להצעת ח"כ סנה - אין תומכים - לא נתקבלה.

פ. ברנשטיין : לא השתתפתי בהצבעות על הסעיפים ואני מבקש לרשום לי זכות הסתייגות.

מכתב המסונה על התקציבים מיום 5.9.59
=====

היו"ר י. גורי : המדובר בתיקון סעות. היות ונפלה סעות הם מבקשים לתקנה.

ה צ ב ע ה

הבקשה - אושרה.

היו"ר י. גורי : הישיבה בעולה.